18/04/2020

“Η κάθοδος του Αναστάντος στον Άδη”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ’

Ὁ Χριστός, μέ τόν σταυρικό Του θάνατο καί τήν ἐπακολουθήσασα τριήμερο ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασή Του, συνέτριψε κυριολεκτικά τόν Ἅδη, τόν θάνατο. Αὐτό εἶναι τό ὑπερφυές μέγα γεγονός, τό θεῖο Μυστήριο τοῦ Θεανθρώπου.

Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος γράφει: «Ὁ τοῦ Κυρίου θάνατος, τόν θάνατον

ἐθανάτωσεν»(P.G.62,58).

Ἄρθρο καί κανόνας τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καί πίστεως εἶναι ὅτι ὁ Χριστός κατῆλθε στόν Ἅδη.

Ὁ Ἴδιος μάλιστα ὁ Χριστός προλέγει τήν κατάβασή Του στόν Ἅδη παραβολικῶς: «Ὥσπερ γάρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καί ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας» (Ματθ. 12,40 καί Ἰωνᾶ 1,15-2,1).

Εἶναι χαρακτηριστικό, ὅτι στά προεισαγωγικά τῆς κάθε Θ. Λειτουργίας, ὁ ἱερεύς θυμιᾶ τήν Ἁγία Τράπεζα, πού συμβολίζει τόν τάφο τοῦ Χριστοῦ καί λέγει: «Ἐν τάφῳ σωματικῶς, ἐν ἅδῃ δέ μετά ψυχῆς ὡς Θεός».

Ὡς γράφει ὁ Ἰω. Δαμασκηνός: «κάτεισιν (κατέρχεται) εἰς ἅδην ψυχή τεθεωμένη, ἵνα, ὥσπερ τοῖς ἐν γῇ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνέτειλεν ἥλιος, οὕτω καί τοῖς ὑπό γῆν ἐν σκότει καί σκιᾷ θανάτου καθημένοις ἐπιλάμψῃ τό φῶς». (Ἔκδοσις ἀκριβής τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, ΕΠΕ 416).

Πολύ δέ χαρακτηριστικά τό ἀναστάσιμο Ἀπολυτίκιο λέγει: «Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος, τότε τὸν Ἅδην ἐνέκρωσας, τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος· ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέστησας, πᾶσαι αἱ Δυνάμεις τῶν ἐπουρανίων ἐκραύγαζον· Ζωοδότα Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα Σοι».

Καί πάλιν ὁ θεοφόρος πατήρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἱ. Δαμασκηνός γιά νά γίνει περισσότερον κατανοητό τοῦτο, ἀναφορικά μέ τήν κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στόν Ἅδη, γράφει: «Ἄν καί ἀπέθανε, ὡς ἄνθρωπος καί ἡ ἁγία ψυχή του ἐχωρίσθη ἀπό τό ἄχραντον σῶμα Του, ὅμως ἡ θεότης παρέμεινεν ἀχώριστος καί ἀπό τά δύο, ἐννοῶ ἀπό τήν ψυχήν καί ἀπό τό σῶμα καί οὔτε ἔτσι δέν ἐχωρίσθη ἡ μία ὑπόστασίς του εἰς δύο... Ἦταν μία πάντοτε ἡ ὑπόστασις τοῦ Χριστοῦ» (ὅπ. παρ. 415).

Ἔτσι χωρισθείσης μέ τόν θάνατό Του τῆς ψυχῆς ἀπό τοῦ σώματος καί εἰς Ἅδου κατελθούσης ἐνδόξως, τό σῶμα Του παρελήφθη ἀπό τόν Ἰωσήφ Ἀριμαθείας καί ἐτάφη. Ὡστόσο, ἐνῶ θά ἔπρεπε κατά τούς φυσικούς νόμους τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ν' ἀρχίσει νά ἀποσυντίθεται, Αὐτό παρέμεινε ἀπολύτως ἀνέπαφον, ὡς λέγει μάλιστα ὁ Μ. Ἀθανάσιος, «εἰ καί ἀπέθανε διά τό ὑπέρ πάντων λύτρον, ἀλλ' οὐκ οἶδε διαφθοράν. Ὁλόκληρον γάρ ἀνέστη· ἐπεί μηδέ ἄλλου τινός, ἀλλ' αὐτῆς τῆς ζωῆς ἦν τό σῶμα» (ΒΕΠΕΣ 30,92).

Ἐπακριβῶς ψάλλουμε τήν Μεγ. Παρασκευή: «Χριστός διαφθορᾶς ἐδείχθη ἀλλότριος». Ἡ παραμονή σέ ἀφθαρσία τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ὀφείλεται στό ὅτι καί μετά τόν σωματικό Του θάνατο, ἡ θεότητα παρέμεινε ἑνωμένη μετά τοῦ

σώματος, ὅπως ἐπίσης παρέμεινε ἑνωμένη καί μετά τῆς εἰς Ἅδου κατελθούσης ψυχῆς.

Ὁ Ἰ. Δαμασκηνός θά ὑπογραμμίσει πολύ χαρακτηριστικά: «Ὁ Χριστός, ἐνῷ ἦταν μέ τάς δύο φύσεις, ἔπαθε μέ τήν παθητήν φύσιν, καί ἐσταυρώθη˙ διότι ἐκρεμᾶτο ἐπάνω εἰς τόν σταυρόν μέ τήν σάρκα καί ὄχι μέ τήν θεότητα. Ἐπειδή, θά εἰποῦν εἰς ἐμᾶς, πού τούς ἐρωτῶμεν˙ Δύο φύσεις ἀπέθαναν; Θά ἀπαντήσωμεν, ὄχι. Λοιπόν οὔτε καί ἐσταυρώθησαν δύο φύσεις, ἀλλά ἐγεννήθη ὁ Χριστός, δηλαδή ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ πού ἐπῆρεν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐγεννήθη μέ τήν σάρκα, ἐσταυρώθη μέ τήν σάρκα, ἔπαθε μέ τήν σάρκα, ἀπέθανε μέ τήν σάρκα, ἐνῷ ἔμεινεν ἀπαθής ἡ θεία φύσις του» (ὅπ. παρ. 437).

Μέ τόν θάνατό Του, ἐπομένως, ὁ Χριστός κατενίκησε τόν τελευταῖο ἐχθρό, τόν θάνατο καί συνέτριψε τίς πύλες τοῦ Ἅδου. (Α’ Κορ. 15,26).

Ὁ Ἅδης, τό κράτος καί τό βασίλειο αὐτό τοῦ θανάτου κατανικήθηκε ἀπό τόν Χριστό γιατί χωρίς τήν κάθοδο στόν Ἅδη καί τήν νίκη τοῦ Χριστοῦ ἀκόμα θά ὑπῆρχε αὐτός ὁ θάνατος μέ τήν ἀπεριόριστη δύναμή του.

Γιατί μέχρι τήν σταυρική θυσία, τόν θάνατο καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, ὁ Ἅδης ἦταν «οἰκία παντί θνητῷ», ἀπ’ ὅπου κανένας ἄνθρωπος δέν μποροῦσε νά ἐξέλθει. Οἱ ἄνθρωποι δέσμιοι καί αἰχμάλωτοι τοῦ Ἅδου. Ὁ Χριστός ὅμως μᾶς ἐλευθέρωσε καί ἔγινε ἡ «ἀπαρχή τῶν κεκοιμημένων» (Α’ Κορ. 15,20) καί ὁ «πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν» (Κολ. 1,18) γιά νά ἐπακολουθήσουμε ἐμεῖς.

Ὁ Ἰ. Δαμασκηνός σημειώνει: «Διά τῆς εἰς Ἅδου καθόδου Αὐτοῦ ὁ Κύριος πύλας χαλκᾶς συνέτριψε καὶ μοχλούς σιδηροῦς συνέθλασε καί «οὕτω τούς ἀπ’ αἰώνων λύσας πεπεδημένους αὖθις ἐκ νεκρῶν ἀνεφοίτησεν, ὁδοποιήσας ἡμῖν τήν ἀνάστασιν» (ὅπ. παρ. 418).

Αὐτό λέγει καί ἡ Ἀποκάλυψη ὅταν γράφει: «Ὁ Χριστός ἀναστήθηκε πρῶτος ἐκ τῶν νεκρῶν» (Ἀποκ. 1,5) καί προσθέτει: «Ἐγώ εἰμι... ὁ ζῶν καί ἐγενόμην νεκρός καί ἰδού ζῶν εἰμι εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων καί ἔχω τάς κλείς τοῦ θανάτου καί τοῦ ἅδου» (Ἀποκ. 1,18). Δηλαδή ὅταν λέγει, ὁ Κύριος, ὅτι ἔγινε νεκρός ἐννοεῖ ὅτι νεκρώθηκε τό ἄχραντο σῶμα Του καί ὄχι βέβαια ἡ θεϊκή Του φύση, διότι ἡ θεότητα δέν πεθαίνει, εἶναι ἀθάνατη καί στή συνέχεια λέγει, ἐνῶ «δέχθηκα, σταυρικό θάνατο, ζῶ στούς αἰῶνες, τῶν αἰώνων. Καί ἔχω στά χέρια μου τά κλειδιά τοῦ θανάτου καί τοῦ Ἅδου».

Κατῆλθεν, λοιπόν, «εἰς τά κατώτερα μέρη τῆς γῆς» (Ἐφεσ. 4,9) καί πορεύθηκε στόν Ἅδη καί κήρυξε τό Εὐαγγέλιό Του (Α’ Πέτρ. 4,6). Ἐκεῖ συνάντησε τόν Ἅδη καί ἐκεῖ τόν κατήργησε. Καί ἰδού τό φοβερόν. Ὅταν ὁ Ἅδης Τόν «κατέπινε», νόμιζε,

ὅτι κοινόν θνητόν δεχόταν. Ἀμέσως ὅμως ἐπικράνθη. Ὑπέροχα ὁ Ἰ. Χρυσόστομος στόν Κατηχητικό του Λόγο τό διατυπώνει: «Ἐπικράνθη διότι κατηργήθη. Ἐπικράνθη διότι ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη καί ἐνεκρώθη. Διατί ὅλα αὐτά; Διότι ἔλαβε σῶμα καί Θεῷ. Ἔλαβε γῆν καί συνήντησε οὐρανῷ. Ἔλαβεν, ὅπερ ἔβλεπε καί πέπτωκεν, ὅθεν οὐκ ἔβλεπε».

Ἀξίζει νά παραθέσουμε τόν περίφημο αὐτόν Κατηχητικό Λόγο σέ μία γλαφυρή ἀπόδοση τοῦ ἱερομονάχου Ἀθανασίου Βαρούχα (†1708): «Ἐκούρσεψε καί ἔγδυσε τόν Ἅδην ὁ Χριστός, ὁπού ἐκατέβηκε διά τοῦτο τό τέλος εἰς τόν Ἅδην. Ἀλλά ἀλίμονον εἰς τόν Ἅδην, διατί παίρνοντας ὁ Τάφος τό Ἅγιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἔπαθε μεγάλον κακόν ὁ Ἅδης (ἤγουν οἱ δαίμονες τοῦ Ἅδου) καί ἐπικράνθη. Καί τοῦτο τό ἐπροφήτευσεν ὁ Ἡσαΐας εἰς τόν καιρόν του. «Ὁ Ἅδης, φησίν, ἐπικράνθη συναντήσας Σοι κάτω».

Συναπαντηχνώντας Σου λέγει κάτω ὁ Ἅδης ἐλυπήθη, καί ἐπικράνθη. Ἐπικράνθη, διατί ἐφαρμακεύθη καί ἐχάλασεν ἡ δύναμίς του. Ἐπικράνθη, διατί ἐγελάσθη καί ἐνεμπαίχθη. Ἐπικράνθη, διατί ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη, διατί ἐσηκώθη ἡ δύναμίς του καί ἡρπάσθη ἡ βασιλεία του καί δέν δύνεται πλέον νά ἐξουσιάζει τούς καλούς, μόνον τούς ἁμαρτωλούς. Ἐπικράνθη, διατί ἐσιδηροδέθη.

Ἔλαβε τό Κορμί τοῦ Χριστοῦ καί τό ἐλόγιασεν ἀχαμνόν, ὡσάν καί τά ἄλλα λείψανα, καί Αὐτό ἦταν ἀνταμωμένον μέ τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, καί τόν ἀγκίστρωσεν (ὡσάν ἀγκίστρι μέ τό δόλωμα) καί τόν ἐπέταξε κάτω ἀπό τόν θρόνον του. Ἔλαβε γήινον πρᾶγμα, ὁπού χαλᾶται, καί ἐσυναπάντησεν οὐράνιον πρᾶγμα, ὁπού δέν χαλᾶται, ἀλλά χαλᾶ τούς ἐχθρούς του. Ἔλαβεν ἐκεῖνο ὁπού ἔβλεπε καί ἁρπάχθηκεν ἀπ’ ἐκεῖνο ὁπού δέν ἔβλεπεν. Ποῦ εἶναι, θάνατε, τό κοντάρι σου; Ποῦ εἶναι, Ἅδη, ἡ ἀνδρεία σου καί ἡ νίκη σου;

Ὁ Χριστός ἀνέστη, καί ἐσύ ἔπεσες κάτω» (Σοφοκλῆ Δημητρακόπουλου: «Νεοελληνική Λογοτεχνία», Ἀθήνα 1978, σελ. 311-312).

Τῷ ὄντι, ἡ κάθοδος τοῦ Χριστοῦ στόν Ἅδη, ἡ ἔνδοξη Ἀνάστασή Του δεικνύει λαμπρῶς τήν θεότητα Του. Καί ὄχι μόνον δεικνύει ἀλλά καί εἶναι ἡ ἐγγύηση καί τῆς δικῆς μας ἀναστάσεως καί αἰωνίου ζωῆς